

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych w W. wniósł pozew przeciwko (...) S.A. w Ł. domagając się zapłaty na swoją rzecz kwoty 230.606,52 zł. z ustawowymi odsetkami za opóźnienie, liczonymi od daty 13 września 2018 r. do dnia zapłaty, w uzasadnieniu wskazując, iż roszczenie wynika z udzielonej przez pozwanego gwarancji ubezpieczeniowej, a zobowiązanie pozwanego nie jest zobowiązaniem akcesoryjnym, ale samodzielnym, którego istnienie nie zależy od istnienia i zakresu innego zobowiązania i do jego realizacji wystarcza spełnienie wymogów formalnych wezwania do zapłaty określonych gwarancją.

/pозew, k. 4 – 7/

(...) S.A. w Ł. złożyła odpowiedź na pozew, wnosząc o dopozwanie konsorcjum firm: (...) + sp. z o.o. w K., (...) sp. z o.o. w K. oraz (...) sp. z o.o. w K., a także o oddalenie powództwa w całości, wskazując iż w powód nadużywa prawa żądając zapłaty kary umownej od podmiotu, który pierwszy wypowiedział umowę o świadczenie usług, skutkiem czego nienależne pozostaje również roszczenie względem pozwanego, jako gwaranta spełnienia świadczenia przez dłużnika z tytułu umowy podstawowej.

/odpowiedź na pozew, k. 53 – 54/

Pismem z dnia 2 lipca 2019 roku do sprawy po stronie pozwanego wstąpił jako interwenient uboczny (...) + sp. z o.o. w K. i wniósł o oddalenie powództwa w całości w uzasadnieniu wskazując, iż umowa gwarancji ubezpieczeniowej nie obejmowała odpowiedzialności z tytułu kar umownych wynikających z odstąpienia od umowy, a nadto w momencie złożenia oświadczenia o odstąpieniu od umowy przez powoda, umowa z konsorcjum już nie obowiązywała, skutkiem wcześniejszego odstąpienia od niej interwenienta ubocznego w dniu 8 maja 2018 roku.

/interwencja uboczna, k. 71 – 72/

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Dnia 15 marca 2017 roku została, w wyniku postępowania o zamówienie publiczne w trybie przetargu nieograniczonego, zawarta między powodem a konsorcjum firm: (...) + sp. z o.o. z siedzibą w K., (...) sp. z o.o. z siedzibą w K. oraz (...) sp. z o.o. z siedzibą w K., umowa nr (...), której przedmiotem było świadczenie usług dla Oddziału ZUS w C..

Przedmiotem umowy było utrzymanie czystości w obiektach w wymienionym oddziale powoda oraz na terenach zewnętrznych. Usługa miała obejmować sprzątanie wewnętrzne obiektów, sprzątanie terenu zewnętrznego wraz z utrzymaniem i pielęgnacją terenów zielonych, usługę odśnieżania oraz dostawy i bieżącego uzupełniania środków czystości.

Na mocy §9 tej umowy wykonawca wniósł zabezpieczenie należytego wykonania umowy w wysokości 10% wynagrodzenia brutto, określonego odpowiednio w §7 ust. 3 umowy w kwocie: 230.606,52 zł w formie gwarancji ubezpieczeniowej, które było ważne na okres realizacji umowy, przedłużony o 30 dni kalendarzowych i służył do pokrycia roszczeń z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania umowy bez potrzeby uzyskania zgody wykonawcy. Zabezpieczenie to miało zostać zwrócone wykonawcy w terminie 30 dni kalendarzowych od dnia zakończenia umowy, z zastrzeżeniem §10 ust 2. Strony postanowiły, że w przypadku wnoszenia zabezpieczenia należytego wykonania umowy w formie gwarancji bankowej lub ubezpieczeniowej musi ona bezwarunkowo gwarantować zamawiającemu wypłatę pieniędzy na każde jego wezwanie, złożone w formie oświadczenia i nie może zawierać żadnych dodatkowych wymagań wobec zamawiającego.

Zgodnie z §10 umowy wykonawca miał zapłacić zamawiającemu kary umowne m.in. w przypadku odstąpienia od części umowy przez którąkolwiek ze stron z przyczyn leżących po stronie wykonawcy - w wysokości 10%

wynagrodzenia brutto wskazanego w §7 ust. 3 umowy (ust. 1 lit. a). W ust. 2 postanowiono, że odbiorca usług może potrącić naliczone kary umowne ze swoich zobowiązań wobec wykonawcy, albo za pośrednictwem zamawiającego pobrać naliczone kary z zabezpieczenia należytego wykonania umowy a w przypadku, gdy potrącenie kary umownej z wynagrodzenia wykonawcy albo z zabezpieczenia należytego wykonania umowy nie będzie możliwe, wykonawca zobowiązał się do zapłaty kary umownej w terminie 14 dni roboczych od dnia otrzymania pisemnego wezwania do zapłaty, w którym miała zostać określona podstawa nałożenia kary oraz jej wysokość. Do wezwania do zapłaty odbiorca usług miał dołączyć notę księgową. Brak wpłaty w odpowiedzi na wezwanie do zapłaty miało spowodować wszczęcie dochodzenia należności na drodze windykacji sądowej.

W §13 umowy zamawiający zastrzegł sobie prawo do odstąpienia od umowy bez skutków prawnych ze strony zamawiającego, w trybie natychmiastowym, m.in. w przypadku gdy wykonawca nie realizuje umowy lub realizuje ją nienależycie, przy czym w takim przypadku wykonawcy przysługuje jedynie wynagrodzenie należne z tytułu wykonania części umowy potwierdzonej przez odbiorcę usług. W paragrafie tym zastrzeżono, że takie odstąpienie od umowy wymaga formy pisemnej pod rygorem nieważności i ma ono skutek na przyszłość w zakresie rozliczeń stron i nie umniejsza żadnych uprawnień do naliczania kar umownych przez odbiorcę usług.

/umowa wraz z załącznikami – k. 12-29 v.; formularz oferty – k. 30 – 32v./

Wspomnianą umowę gwarancji ubezpieczeniowej należytego wykonania kontraktu nr (...) lider konsorcjum (...) + sp. z o.o. z siedzibą w K. zawarła jako zobowiązany z gwarantem (...) S.A. z siedzibą w Ł. w dniu 23 lutego 2017 roku, wnosząc tą umowę w przetargu jako wadium w imieniu konsorcjum. W umowie tej jako beneficjenta wskazano Zakład Ubezpieczeń Społecznych z siedzibą w W..

Gwarant w związku z wyżej opisaną umową zawartą pomiędzy beneficjentem a zobowiązanym w dniu 27 lutego 2017r., zagwarantował nieodwołalnie i bezwarunkowo na zasadach określonych w gwarancji zapłatę beneficjentowi należności wymienionych w punkcie 2 gwarancji do kwoty: 230.606,52 zł. Określono, że gwarancja zabezpiecza roszczenie beneficjenta w stosunku do zobowiązanego z tytułu wymagalnych kar umownych wynikających z niewykonania lub nienależytego wykonania przez zobowiązanego określonego umową Kontraktu zgodnie z jego treścią z dnia wystawienia niniejszej gwarancji, które to kary nie zostały zapłacone przez zobowiązanego. Określono, że gwarancja ważna jest w okresie od dnia 1 marca 2017 r. do dnia 31 marca 2019 r. a beneficjent zobowiązany jest do zgłoszenia wezwania do zapłaty z gwarancji w okresie jej ważności pod rygorem odmowy zapłaty przez gwaranta gwarantowanych należności a gwarant zapłaci należną mu kwotę w terminie 30 dni od daty otrzymania pierwszego pisemnego wezwania do zapłaty wraz z określonymi w pkt. 6 załącznikami.

Umowa zakładała, że określone tak wezwanie do zapłaty, pod rygorem odmowy zapłaty ma zostać podpisane przez osoby właściwie umocowane w imieniu beneficjenta a własnoręczność ich podpisów musi zostać potwierdzona przez radcę prawnego, notariusza lub adwokata; wskazywać rachunek bankowy beneficjenta, na który ma nastąpić zapłata z tytułu gwarancji; zostać przesłane na adres gwaranta. A nadto wskazano, że należy do niego dołączyć: pisemne oświadczenie, że zobowiązany, pomimo pisemnego wezwania, nie wykonał lub nienależycie wykonał Kontrakt objęty gwarancją i nie uiścił wymagalnych kar umownych oraz, że żądana kwota jest należna z tytułu gwarancji oraz kopię wezwania do zapłaty należnych kar umownych, wraz z potwierdzeniem wysyłki; dokumenty poświadczające umocowanie osób podpisanych pod wezwaniem do zapłaty.

/formularz oferty – k. 30 – 32v.; umowa gwarancji ubezpieczeniowej – k. 36-37/

Dnia 8 maja 2018 roku prezesi zarządów konsorcjum firm: (...) + sp. z o.o. z siedzibą w K., (...) sp. z o.o. z siedzibą w K. oraz (...) sp. z o.o. z siedzibą w K., złożyli Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych z siedzibą w W., oświadczenie o odstąpieniu od umowy na podstawie art. 491 § 1 i 2 kc w związku ze zwłoką Zakładu w zapłacie wynagrodzenia .

/oświadczenie – k. 102/

Dnia 15 maja 2018 roku powód - Zakład Ubezpieczeń Społecznych z siedzibą w W., złożył konsorcjum oświadczenie o odstąpieniu od umowy z winy wykonawcy ze skutkiem na dzień 14 maja 2018 roku w części dotyczącej niespełnionego świadczenia, powołując się na nieprzystąpienie przez wykonawcę do realizacji usług wynikających z zawartej umowy nr (...) z dnia 15 marca 2017 roku, tj. § 13 ust. 2 lit. g.

/oświadczenie – k. 44/

Powódka, na podstawie §10 ust.1 lit. b umowy obciążyła konsorcjum firm: (...) + sp. z o.o. z siedzibą w K., (...) sp. z o.o. z siedzibą w K. oraz (...) sp. z o.o. z siedzibą w K. karą umowną w wysokości 237.911,65 zł za odstąpienie od umowy przez zamawiającego z przyczyn leżących po stronie wykonawcy. Wraz z pismem wobec lidera konsorcjum wystawiono notę księgową opiewającą na kwotę 237.911,65 zł.

/pismo z 25 maja 2018 r. wraz z notą księgową i potwierdzeniem nadania – k. 40 - 41 i 43/

Pismem z dnia 10 sierpnia 2018 roku powód wystąpił do pozwanej - (...) S.A. z siedzibą w Ł. z wezwaniem do zapłaty należności w kwocie odpowiadającej gwarancji ubezpieczeniowej nr (...) z dnia 23 lutego 2017 roku z tytułu kar umownych wymierzonych w związku z niewykonaniem przez zobowiązanego (...) + sp. z o.o. z siedzibą w K. umowy nr (...) z dnia 15 marca 2017 roku, dochowując przy tym wymaganych formalności.

/wezwanie wraz z potwierdzeniem odbioru i oświadczenie – k.38 - 39v./

Sąd ustalił, w zasadzie bezsporny stan faktyczny, na podstawie dołączonych do akt dokumentów, których nie kwestionowała żadna ze stron. Osią sporu była interpretacja prawna charakteru umowy gwarancji ubezpieczeniowej łączącej lidera konsorcjum, interwenienta ubocznego - (...) + sp. z o.o. z siedzibą w K. oraz pozwaną - (...) S.A. z siedzibą w Ł..

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo podlegało oddaleniu w całości.

W niniejszej sprawie powód – Zakład Ubezpieczeń Społecznych domagał się zapłaty na swoją rzecz kwoty 230.606,52 zł. z ustawowymi odsetkami za opóźnienie, wskazując, iż zobowiązanie pozwanego wynikające z gwarancji ubezpieczeniowej nie jest zobowiązaniem akcesoryjnym, ale samodzielnym, którego istnienie nie zależy od istnienia i zakresu innego zobowiązania, a gwarancja obejmowała niewykonanie umowy, a więc także zaprzestanie wykonywania umowy co uczynił wykonawca umowy o świadczenie usług.

Z twierdzeniami powoda jednak nie sposób się zgodzić.

Gwarancje można podzielić na gwarancje o charakterze abstrakcyjnym oraz kauzalnym. Do grupy pierwszej zalicza się te, w których płatność gwarantowanego świadczenia powinna nastąpić zgodnie z klauzulą "nieodwołalnie i bezwarunkowo, na pierwsze żądanie". Druga grupa to te, w których beneficjent gwarancji obowiązany jest wskazać przyczynę uzasadniającą wykonanie świadczenia przez gwaranta; w doktrynie bywają one nazywane też mianem gwarancji na pierwsze usprawiedliwione żądanie. Jak wskazał Sąd Najwyższy, kauzalność gwarancji ubezpieczeniowej nie oznacza, że zobowiązanie gwaranta staje się zobowiązaniem akcesoryjnym w odniesieniu do stosunku podstawowego, w związku z którym gwarancja została udzielona i forma ta zachowuje charakter zobowiązania samodzielnego, w ramach którego gwarant płaci własny, a nie cudzy dług, na co słusznie powołuje się powód. Nie można jednak utożsamiać samodzielnego charakteru gwarancji z abstrakcyjnością zobowiązania z niej wynikającego. W prawie polskim nie występuje ogólne domniemanie abstrakcyjności czynności prawnych. Przeciwnie, zasada swobody umów pozwala – w granicach określonych prawem – swobodnie kształtować stronom treść dokonywanych przez nich czynności prawnych. To zatem strony, w umowie gwarancji ubezpieczeniowej, mogą swobodnie określić, czy jest to gwarancja o charakterze abstrakcyjnym, będąca zobowiązaniem do zapłaty gwaranta na rzecz beneficjenta „nieodwołalnym i bezwarunkowym”, oderwanym całkowicie od stosunku podstawowego (na

podobieństwo weksla), czy też ma ona charakter kauzalny – pozostaje samodzielny zobowiązaniem gwaranta, treściowo związanym jednak ze stosunkiem podstawowym w ten sposób, że stosunek podstawowy i jego losy mają znaczenie dla możliwości skutecznego dochodzenia roszczeń przez beneficjenta gwarancji. Na treściowe powiązanie stosunku gwarancji ze stosunkiem podstawowym zwracał uwagę Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 9 września 2010 r., I CSK 134/10, Sąd Apelacyjny w Gdańsku w wyroku z dnia 2 marca 2013 r., I ACa 749/12 i Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 13 czerwca 2017 r., I ACa 516/16. Kauzalny charakter gwarancji oznacza w szczególności, że strony umowy gwarancji mogą upoważnić beneficjenta do skorzystania z udzielonej mu gwarancji jedynie w przypadku należności o wskazanych cechach i zobowiązać się tylko do ich zapłaty po spełnieniu określonych przesłanek. Wynika to wprost z zasady swobody umów, a żadne przepisy prawa nie regulują umowy gwarancji ubezpieczeniowej odmiennie. Nie można twierdzić ogólnie, że gwarant nie może podnosić żadnych zarzutów ze stosunku podstawowego, jak choćby ważności tego stosunku, czy też takich, które wprost wpływają na zakres zobowiązań objętych gwarancją. Istotne jest tu zbadanie treści umowy gwarancji. Nie ma też podstaw do uznania, że w sprawach, w których beneficjent gwarancji dochodzi od gwaranta wykonania zobowiązania z umowy gwarancji ubezpieczeniowej dochodzi do zmiany ciężaru dowodu: w przypadku gwarancji o charakterze kauzalnym to powód musi udowodnić, że dochodzi należności o cechach wskazanych w gwarancji, i że zostały spełnione przesłanki wynikające z umowy gwarancji, uprawniające go do dochodzenia tych należności. Pogląd przeciwny nie znajduje oparcia w treści przepisu art. 353¹ k.c. i art. 6 k.p.c.

W niniejszej sprawie (...) + sp. z o.o. z siedzibą w K. zawarła z pozwaną - (...) S.A. z siedzibą w Ł., umowę gwarancji ubezpieczeniowej należytego wykonania kontraktu łączącego konsorcjum firm, do którego należał (...) + sp. z o.o. z siedzibą w K. oraz powoda - Zakład Ubezpieczeń Społecznych w W..

Na mocy tej umowy gwarancji ubezpieczeniowej zawartej w dniu 27 lutego 2017r., gwarant (pозwana) w związku z umową zawartą pomiędzy beneficjentem (powodem) a zobowiązanym (interwenientem ubocznym), zagwarantował nieodwołalnie i bezwarunkowo **na zasadach określonych w gwarancji** zapłatę beneficjentowi należności wymienionych w punkcie 2 gwarancji, do kwoty: 230.606,52 zł. W punkcie 2 umowy natomiast określono, że gwarancja zabezpiecza roszczenie beneficjenta w stosunku do zobowiązanego z tytułu **wymagalnych kar umownych** wynikających z niewykonania lub nienależytego wykonania przez zobowiązanego Kontraktu (którego zabezpieczeniem jest gwarancja) zgodnie z jego treścią z dnia wystawienia niniejszej gwarancji, które to kary nie zostały zapłacone przez zobowiązanego. Umowa zakładała ponadto, że określone wezwanie do zapłaty, pod rygorem odmowy zapłaty, ma spełniać określone wymogi formalne. (k. 36-37)

W umowie gwarancji nie tylko wskazano, jakich formalności winien dochować beneficjent w celu wypłaty środków, ale także i w jakich wypadkach gwarant jest zobowiązany do wypłaty beneficjentowi środków zabezpieczonych gwarancją (pkt. 2 umowy gwarancji – k. 36). Podkreślić trzeba, że gwarancja jasno określa cechy zobowiązań nią objętych – beneficjent gwarancji może dochodzić z jej tytułu wyłącznie wymagalnych kar umownych wynikających z niewykonania lub nienależytego wykonania przez zobowiązanego umowy podstawowej. W samym dokumencie gwarancji ubezpieczeniowej nie zostały więc jedynie w pkt. 5 określone warunki formalne jej realizacji, ale również treściowe cechy zobowiązań objętych gwarancją.

Toteż mimo, że powód uczynił zadość wymogom formalnym przewidzianym w gwarancji ubezpieczeniowej, nie jest to wystarczające do uwzględnienia żądania pozwu, gdyż warunki konieczne do wypłaty przez pozwaną kwoty gwarancji zostały przez strony wprost sformułowane w pkt. 2 umowy gwarancji, gdzie znajduje się zapis, że gwarancja zabezpiecza roszczenie z tytułu wymagalnych kar umownych wynikających z niewykonania lub nienależytego wykonania Kontraktu przez zobowiązanego (interwenienta ubocznego).

Należy pamiętać, iż umowa gwarancji ubezpieczeniowej, jest czynnością prawną, której treść jest kształtowana wolą stron w ramach zasady swobody umów (art. 353¹ k.c.). Z tych względów nawet w sytuacji, gdy w treści gwarancji widnieją słowa „zagwarantował nieodwołalnie i bezwarunkowo (...) zapłatę” charakteryzujące umowy abstrakcyjne, zawsze należy mieć na uwadze wolę stron, którą wyrażają w treści umowy i z niej wyczytać jej rzeczywisty charakter.

Powód, w rozpoznawanej sprawie w żaden sposób nie wykazał, by przysługiwały mu jakiegokolwiek wymagalne kary umowne wynikające z niewykonania lub nienależytego wykonania przez zobowiązanego umowy podstawowej. Na tę okoliczność nie dość, że powód nie zaoferował jakichkolwiek dowodów, to jeszcze udowodnione zostały okoliczności przeciwnie. Nie ma żadnych dowodów, że po stronie wykonawcy rzeczywiście doszło do niewykonania lub nienależytego wykonania umowy. Podkreślić jednak trzeba przede wszystkim, że w momencie gdy strona powodowa zarzuciła kontrahentowi zaprzestanie świadczenia i wypowiedziała mu umowę, umowa między stronami już nie obowiązywała, gdyż została wcześniej wypowiedziana przez wykonawcę, a to z powodu nieregulowania na jego rzecz umówionych między stronami stosunku podstawowego płatności. Skuteczność tego wcześniejszego oświadczenia woli w żaden sposób nie została przez powoda podważona. Wypowiedzenie przez powoda rozwiązanej już wcześniej umowy nie jest oczywiście skuteczne i nie może rodzić obowiązku zapłaty kary umownej na wypadek odstąpienia od umowy. Co więcej – gwarancja obejmowała wyłącznie wymagalne kary umowne wynikające z niewykonania lub nienależytego wykonania przez zobowiązanego umowy podstawowej, tymczasem strona powodowa obciążyła (mając na uwadze wyniki postępowania dowodowego w niniejszej sprawie – nieskutecznie) wykonawcę obowiązkiem zapłaty kary umownej z tytułu odstąpienia od części umowy przez którąkolwiek ze stron z przyczyn leżących po stronie wykonawcy, a kara z tego tytułu gwarancją ubezpieczeniową objęta nie była. W umowie podstawowej zawarto cały katalog kar umownych i inne były przesłanki i wysokość kar z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania przez zobowiązanego umowy podstawowej, a inne z tytułu odstąpienia od części umowy przez którąkolwiek ze stron z przyczyn leżących po stronie wykonawcy. Konkludując, strona powodowa w żadnym momencie nie wykazała jakoby kary umowne wynikające z umowy były wymagalne, co warunkowało w tej sprawie możliwość dochodzenia roszczenia z gwarancji nie posiadającej cech abstrakcji.

Z tych względów powództwo należało oddalić w całości.

O kosztach procesu Sąd postanowił na podstawie art. 98 k.p.c. uwzględniając wynik procesu oraz wydatki poniesione przez pozwanego oraz interwenienta ubocznego wynagrodzenie pełnomocnika.

Z/ Odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikom powoda i interwenienta ubocznego.